

08068

IV 1645

C. 576

RAPORTUL GENERAL

al societății de lectură

„PETRU MAIOR“

a tinerimei române

din

BUDAPESTA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

pe anul școlastic 1894/5.

Localul societății: Strada Zöldfa 43, parterre 4.

Budapesta 1895.

Proprietatea societății.

RAPORTUL GENERAL

al societății de lectură

„PETRU MAIOR“

a tinereții române

din

BUDAPESTA

pe anul școlastic 1894/5.

Localul societății : Strada Zöldfa 43, parterre 4.

Budapesta 1895.

Proprietatea societății.

08068

Patronul societății:

Petru Maior de Dicio-Sân-Martin,

fost protopop și la înălțatul, crăiescul consiliu locotenențial al Ungariei crăiesc al cărților revisor, al literaturii și culturii românești unul dintre cei trei luceferi.

Devisa societății:

*„Uniți să fim în cugete
Uniți în Dumnezeu.”*

Vasilie Alexandri.

561.23:008 „Petru Maior”

Conducerea societății în anul 1894/5.

a) *Comitetul:*

Președinte: Atanasiu Gava,*) rigor. în med.
Vicepreședinte: Adrian Nedelco, stud. în drept
Secretar: Victor Onișor, stud. în drept
Notari: { Victor Branișce, stud. la belearte
          { Traian Vuia, stud. în drept
Bibliotecar: Dumitru Lupan, stud. în filoz.
Cassar: Valeriu Suciū, teol. abs., stud. în filoz.
Controlor: George Adam, stud. în drept.

b) *Comisiunea literară:*

Președinte: Ilarie Chendi, teol. abs., stud. în filoz.
Referent: Toma Cornea, stud. în drept
Membrii: { Victor Branișce, stud. la belearte
          { Radu Cupariū, teol. abs., stud. în filoz.
          { Adrian Nedelco, stud. în drept
          { Nicolae Vătășan, teol. abs. st. în fil.
          { Traian Vuia, stud. în drept.

c) *Econom:*

Maximilian Rotariu, stud. tehnic.

---

*) A purtat funcțiunea până la 18 Maiu 1895.

A. Partea generală.

Raportul general al comitetului despre activitatea societății în decursul anului școlastic 1894/5 cetit în ședința generală din 30 Maiu 1895.

Onorată societate!

Când venim să dăm samă despre cele ce am făcut în decursul anului acesta, suntem la finea anului al 33-lea de activitate al societății Petru Maior. Nu voim să accentuăm importanța acestei societăți pentru tinerimea, ce vine la studii în capitala Ungariei, se vede că a fost înțeleasă mai mult, ca ori și când de tinerimea noastră, căci puțini sunt cei ce n'au grăbit să se facă părtași la binefacerile, ce ni le oferă această făclie luminătoare în întunerecul străinismului.

Un mare progres se observă în lățirea sentimentului de colegialitate și în închegarea forțelor, cerințe atât de importante pentru ca să putem da și noi odată înainte. Nu pot să fie de cât mândrii întemeiatorii acestei societăți când ved că următorii lor înțeleg nobilele intențiuni, ce le-au dat impuls să facă aceea ce au făcut. Numărul membrilor ordinari în acest an a ajuns maximul de când există societatea, ceea ce e totodată dovadă, că și numărul tinerimei, venită aici la studii încă a crescut. Cu toate acestea și de astădată au fost unii colegi, cari au rămas departe din mijlocul nostru și nu s'au înscris ca membrii a societății noastre, numărul acestora însă a scăzut.

Și acum, domnilor membri, când venim să depunem mandatul, cu care ne-ați încredințat la începutul acestui an școlastic, ne luăm voe a arunca o privire asupra momentelor mai însemnate din viața de un an, ca de o parte să vedem noi, iar' de altă parte să ne judece onoratul public românesc, dacă am făcut de ajuns chemarei noastre.

Comitetul.

Comitetul ca mai în totdeauna nu a rămas în forma dela început. În decursul anului a suferit mai multe schimbări până a ajuns în felul, în care se prezintă pe prima pagină a acestui raport. Dăm la acest loc samă despre aceste schimbări. *Secretar* la începutul anului a fost ales d.-l Nicolae Manoiu, stud. în drept, și a purtat oficiul până la 14 Novembre, când abdicând din comitet, a fost înlocuit prin d.-l Aurel Moaca, stud. în drept. D.-sa a funcționat ca secretar până în 6 Februarie, când din cauza multelor ocupațiuni a abzis și a fost ales actualul secretar. — De *cassar* la început a fost ales d.-l Ioan Cifrea, stud. în drept, care și-a purtat oficiul până în 6 Aprilie, când a fost înlocuit prin actualul cassar. Asemenea *controller* a fost ales d.-l Simeon David, stud. în med., în care post a fost substituit tîmp mai îndelungat, iar' în ședința din 6 Aprilie a fost ales actualul controlor. La începutul anului după obiceiul din anul trecut s'au ales doi *bibliotecari*, mai târziu d.-l Radu Cupariu abdicând, al doilea post de bibliotecar, fiind-că nu e prevădut în Regulament, nu a mai fost împlut. S'a făcut schimbare și în postul de *notar*: anume d.-l Tit Mălaiu, stud. în drept, în ședința din 6 Aprilie a abzis și a fost înlocuit prin d.-l Traian Vuia, stud. în drept. Ulterior amintim aici, că d.-l președinte A. Gava și-a luat un concediu mai lung, după expirarea căruia nerentorcându-se, în înțelesul Regulamentului s'a considerat de repășit, însă fiind aproape finea anului nu s'a ales un nou președinte, ci a fost suplinat provisor.

Schimbare s'a făcut și în purtarea economiatului la începutul anului s'a conferit d.-nului Alexandru Breban, stud. în drept, depărtându-se însă în Decembrie din Budapesta, a fost ales actualul econom.

Comitetul peste tot a ținut 26 de ședințe, în care a desbătut afacerile, ce cad în sfera sa în înțelesul Cap. II. din Regulamentul intern.

Numărul exhibitelor a fost 128.

Adaugem la acest loc și schimbările, ce s'au făcut în *comisiunea literară*. Aceasta s'a constituit la începutul anului în modul cum se află pe pagina primă, cu excepțiunea alor 2 membrii. Au fost aleși și d.-nii Valeriu Moldovan, stud. în drept și Aurel Ciato, stud. în filos., cari depărtându-se în semestrul al II. dela universitatea din Budapesta, au fost înlocuiți în ședința din 26 Ianuarie prin d.-nii Nicolae Vătășan, stud. în filos. și Victor Onișor, stud. în drept, acest din urmă a rămas în astă calitate până în 6 Aprilie, când din cauza multelor ocupațiuni, având și funcțiunea de secretar a abzis, și a fost înlocuit prin d.-l Traian Vuia, stud. în drept.

Vedem dar' că aceste au fost schimbări destul de multe, totuși societatea nu a fost împedecată în mersul său.

Membrii.

Membrii societății au fost în anul acesta

Ordinari: 70.

Extraordinari: 4.

Onorari: 32.

Fundatori: 25 (în viață, 7 morți).

Față de anul trecut arată mare crescământ numărul membrilor ordinari. Numărul membrilor onorari încă a crescut cu 2, în ședința generală extraordinară din 23 Februarie în sensul §. 9. din Statute au fost aleși de membrii onorari On. domni: George Coșbuc și Virgil Onișiu. De membru fondator, satisfăcând

§. 10. din Statute, a fost decherat în ședința din 14 Octombrie On. domn Emanuil Ungurean din Ti-mișoara.

Numărul membrilor ordinari 69 față de anul trecut 51, arată crescământ de 19.

Aceștia după științele ce le studiază sunt :

37 studenți în drept	5 studenți tehnici
1 candidat de avocat	4 studenți la belearte
12 studenți în filosofie	1 ascultător de cursul
9 studenți în medicină	căilor ferate *).

Nici în anul acesta nu au lipsit binefăcătorii, care sunt mai ales institutele de economii românești. Acestea pe fiecare an dau un însemnat sprijin material în fața cheltueleur mari, ce se urcă din an în an. — Au binevoit a ajuta societatea noastră în acest an școl.: Institutele de credit și economii: Albina din Sibiu cu 100 fl., Patria din Blaj cu 25 fl., Bistrițiana

*) Alăturăm aici și niște date statistice despre numărul membrilor ordinari ai societății, după datele ce ni-au rămas. Vom face-o aceasta dela începutul societății tinerimei române din Pesta, deși la început n'a purtat numele de societatea Petru Maior. Documentele, din care scoatem datele necesare sunt referitor la anii 1861/2—1872/3 Raportul general istoric, tipărit în 1877, unde la fine se află catalogul membrilor; iar' dela 1872/3 până astăzi e albumul, unde se induce în fie-care an numele membrilor ordinari.

Anul școl.	1861 2	— 21 membrii	Anul școl.	1880 81	— 31 membrii
" "	1862 3	— 25 "	" "	1881 2	— 53 "
" "	1867 8	— 17 "	" "	1882 3	— 30 "
" "	1868 9	— 28 "	" "	1883 4	— 39 "
" "	1869 70	— 21 "	" "	1884 5	— 44 "
" "	1870 71	— 29 "	" "	1885 6	— 42 "
" "	1871 2	— 53 "	" "	1886 7	— 40 "
" "	1872 3	— 35 "	" "	1887 8	— 27 "
" "	1873 4	— 39 "	" "	1888 9	— 35 "
" "	1874 5	— 61 "	" "	1889 90	— 26 "
" "	1875 6	— 27 "	" "	1890 91	— 35 "
" "	1876 7	— 24 "	" "	1891 2	— 36 "
" "	1877 8	— 25 "	" "	1892 3	— 49 "
" "	1878 9	— 36 "	" "	1893 4	— 51 "
" "	1879 80	— 46 "	" "	1894 5	— 69 "

Vedem dar' că în anul curent numărul membrilor ordinari a ajuns maximul.

din Bistrița cu 20 fl., Sebeșana din Sebeșul-săsesc cu 10 fl., Iulia din Alba-Iulia cu 20 fl., Victoria din Arad cu 25 fl., Lugoșana din Lugoș cu 25 fl., Timișana din Timișoara cu 30 fl., Făgețana din Făget cu 15 fl., care sume s'au și primit deja, ni-au mai votat încă: Aurora din Năsăud 40 fl., Auraria din Abrud 20 fl., Mureșiana din Reghinul-săsesc 25 fl., Au mai binevoit a ajuta societatea noastră Escelența Sa Mihail cav. de Trapșa, mareșal loc. campestru în pensiune din Graz cu 30 fl., d.-l. Nicolae Mănoiu, stud. în drept cu 2 fl., d.-l. Valeriu Suciu, stud. în filos. cu 2 fl., dl. Constantin Sotir, stud. în drept cu 2 fl. iar stipendiștii dela fondațiunea G o z s d u cu 10 fl.

Le aducem și la acest loc cea mai profundă mulțumită și rugăm — mai ales institutele noastre economice, ca și pân'acum așa și în viitor se păstreze societății noastre aceeași bunăvoință și mărimie. Ne îndreptăm în același timp și către onoratul public românesc, rugându-l să nu uite, că societatea Petru Maior e singurul loc de întrunire pentru tinerimea din Budapesta și întru cât poate să nu scape a da mână de ajutor acestui sacru focular, care trebuie păzit cu cea mai mare sfințenie.

Ședințele societății.

În decursul anului societatea a ținut peste tot 25 ședințe, dintre care 17 ordinare săptămânale, 6 generale extraordinare și 2 generale ordinare. În aceste ședințe s'au desbătut afacerile curente de administrație și s'au cetit mai multe operate, despre ce se va vedé în raportul special al comisiunei literare.

Activitatea literară.

Constatăm cu o viuă plăcere, că ce privește activitatea literară s'a observat progres și la societatea noastră față de anii trecuți.

Între altele o cestiune de o înportanță vitală ne-a preocupat în anul acesta. Era obiceiul pân'acum, ca

societatea să aibă o foaie **scrisă**: Rosa cu ghimpi, care apărea după puțină odată sau de mai multe ori pe lună. În aceasta se publicau operatele cetite în sedințe și alte lucrări de ale membrilor. Însă în timpul din urmă s'a neglijat, așa că în anii trecuți abia mai scotea unu sau doi numeri, numai ca să nu se zică, că redactorul nu și-a împlinit datorința. În fine nici nu mai era corăspundătoare cu spiritul timpului de față, când arta tipografică a luat un avânt atât de mare. Comisiunea literară, luând aceste în considerare după ce a discutat asupra chestiunii, a propus societății, ca să nu se mai aleagă oficianții pentru această foaie, ce s'a și primit și comisiunea a fost însărcinată cu elaborarea unui plan, conform căruia societatea ar putea da o foaie literară tipărită. Această frumoasă idee, primită cu multă însuflețire, însă s'a aflat de nerealisabilă, din cauza că societatea nu e în poziția financiară a da o foaie tipărită sub egida sa, afară de aceea nici nu e prevădută în Regulament. Deci alt rezultat pozitiv nu a fost, decât că s'a stîrnit în cercul tinerimei de aici idea, de a se pune toate forțele în lucrare și a se crca cât mai curînd o foaie de felul acesta cu o sferă mai mare, nu sub conducerea societății.

O altă cestiune de nu mai puțină însemnătate, desbătută încă cu câți-va ani mai 'nainte, a fost elaborarea istoriei societății Petru Maior. Inceputul s'a făcut, studiindu-se materialul din arhivă, s'a făcut planul, iar partea administrativă s'a și lucrat deja pe cei zece ani dintâi. Ducerea la bun sfârșit a acestei lucrări o așteptăm în anul viitor.

Biblioteca.

Biblioteca încă arată un frumos crescămînt. Însăși societatea a sacrificat o sumă mai mică pentru procurarea opurilor celor mai de valoare, ce au apărut în anul acesta. Arangiarea într-o cât nu s'a putut face de ajuns în anul trecut s'a continuat și în anul acesta. Opurile de valoare și complete s'au compactat, iar cele mance precum și revistele de acest soi s'au des-

făcut între membrii pe calea licitațiunei. Așa că astăzi biblioteca se află în cea mai bună ordine. Cât privește îmbogățirea, aceasta în mare parte avem de a-o mulțumi marimonioaselor donațiuni.

Nu scăpăm nici de astă dată ocazia de a aduce la acest loc mulțumitele noastre sincere tuturor acelor persoane și corporațiuni, care au binevoit a dona societății noastre opuri, și a căror listă se va pute vedé în partea specială.

Tot odată facem apel la autorii și editorii de cărți românești să binevoiască a nu-și uita de biblioteca societății noastre, care peste tot nu e într'o poziție atât de favorabilă, ca să-și poată ajusta biblioteca din propriile sale mijloace cu opurile necesare din literatura română.

La finea anului biblioteca constă din 1531 opuri în 1985 de volume și 1269 fascicole din reviste nelegate.

Cabinetul de lectură.

Acesta e binișor ajustat cerințelor membrilor societății, stând în totdeauna la dispoziție. Totuși însă a ajunge la nivelul, ce se nisuesc să-l ajungă mai ales în timpul din urmă societățile de soiul acesta, adecă ca să fie provădut cu tot ce ar fi de lipsă, ca membrii să nu mai recurgă la alte locale.

Jurnalele și revistele primite în anul trecut ni s'au trimes și în anul acesta, ba ne-a succes a căpeta și câte-va reviste nouă. În partea specială se poate vedé conspectul tuturor jurnalelor, ce au venit la societatea noastră parte gratuit, parte abonate, în număr de 35.

Esprimăm și cu astă ocasiune mulțumitele noastre tuturor redacțiilor și administrațiilor, cari au binevoit a ne trimite gratuit jurnalele și revistele lor, rugându-le în acelaș timp să ne păstreze această bunăvoință și în viitor.

Averea societății.

Averea totală a societății cu sfârșitul anului face 6192 fl. 44 cr. v. a.

Fondurile sunt mici și pe lângă ne-însemnatele venite, ce le are societatea din taxele de membri ordinari de câte 3 fl. anual, nu ar pute să se susțină. Cheltueile cresc din an în an, mai ales cele pentru chiria localului. Societatea e silită să se restrângă la trebuințele cele mai neapărate. Singure marinimoasele ajutoare, espuse mai sus, au fost în stare să ne scoată din poziția financiară de mai 'nainte.

Aducem la acest loc sincera noastră mulțumită Magnificenței Sale Dlui Antoniu Schiau, curatorul societății noastre pentru îngrijita administrare a fondurilor.

Mai remarcăm aici, că societatea dispune încă de 364 exemplare din *Istoria pentru începutul Românilor* de Petru Maior — editura societății Bpesta — Gherla 1881. asemenea de 2 esempl. din *Horia*, tragedie de G. Popp, iar 450 exemplare în comisiune la diverse librării. Avem din editura societății *România Jună* din Viena: Almanach anul I. 8 exemplare, anul II. 17 exemplare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Localul societății.

Societatea și în anul acesta a trebuit să-și schimbe quartirul. Localul cel vechiu, deși închiriat numai în anul trecut, era prea strîmt față de numărul membrilor din anul acesta. De astă dată însă n'am putut să mai luăm local cu aceeași sumă, ci din cauza că chiriile s'au ridicat în anul acesta, am trebuit să ridicăm și noi suma pentru quartir cu 80 fl. față de anii trecuți.

Localul de acum, în care ne-am mutat la 1 Maiu a c. e destul de corăspundător, se află în *strada Zöldfa Nr. 43 parterre 4.* constă din 3 odăi.

Onorată societate!

Aceste sunt momentele mai însemnate din viața din anul acesta al societății Petru Maior.

Comitetul, în mâna căruia ați concređut conducerea afacerilor, acum când e la finea activității sale, Vă mulțumește pentru spriginul, ce i-ați dat în decursul

anului întru promovarea intereselor societății și după ce se va constata, că socotelele alăturate corăspund cu starea faptică, vă roagă să-i dați absolutul.

Incheăm acest raport în credința, că în viitor tinerimea română, ce se va întruni la studii în Budapesta, va și să îngrijască de această salutară societate și o va duce înainte pe calea propășirii.

Budapesta 30 Maiu 1895.

Pentru comitet:

Victor Onișor
secretar.

B. Partea specială.

I. Membrii societății.

a) ordinari:

1. George Adam, stud. în drept, Belinț (c. Timiș.)
2. Vasile Avramescu, st. în drept, Vălcani (c. Torontal.)
3. Axente Banciu, stud. în filoz. Săliște (c. Sibiiu.)
4. Vasile Bancoș, stud. în drept, Selsig (c. Sălagiū.)
5. Gavril Bardossy, stud. în drept, Oradea mare.
6. Onisifor Beju, stud. în drept, Săliște (c. Sibiiu.)
7. Ioan Berariu, stud. în drept, Timișoara.
8. Eugen Borha, stud. în med. Beniș (c. Bihor.)
9. Victor Branșce, stud. la belearte, Brașov.
10. Alexandru Breban, stud. în drept, (c. Maramureș.)
11. Ioan Buda, stud. în drept, Pâncota (c. Arad.)
12. Cornel Budințian, stud. în drept, Bocșa-mont. (c. C.-Severin.)
13. Ioan Bușița, stud. la belearte, Sighetul Marmăției.
14. Ilarie Chendi, teol. abs. stud. în filoz. Mediaș.
15. Aurel Ciato, stud. în drept, Blaj.
16. Ludovic Ciato, stud. în filosof., Blaj.
17. Ioan Cifrea, stud. în drept, Vărviz (c. Ciuc.)
18. Virgil Cioban, stud. tehnic, Timișoara.
19. Toma Cornea, stud. în drept, Ileni (c. Făgăraș.)
20. Radu Cupariu, teol. abs. stud. în filoz. Sătmar.
21. Cornel Curtuțiu, stud. în drept, Arad.
22. Dr. Elie Dăianu, cand. de prof. Cut (c. Albei infer.)
23. Simeon David, st. în med. Bucium-Șasa (c. Albei inf.)
24. Ioan Dolian, stud. în drept, Gherla (c. Solnoc-Dob.)
25. Atanasiu Gava, rig. în med. Moldova-nouă (c. C.-Sev.)
26. Ioan Gerguța, stud. tech. Reșița (c. Caras-Severin.)

27. Procopie Givulescu, stud. în filoz. Toc (c. Arad.)
28. Nicolae Ionescu, stud. în drept, Iaz (c. C.-Severin.)
29. Sever Ispravnic, rigor. în drept, Curticiu (c. Arad.)
30. Constantin Lacea, stud. în filoz. Braşov.
31. Dumitru Lupan, stud. în filoz. Braşov.
32. Tit Mălaiu, stud. în drept, Năsăud.
33. Iuliu Maniu, rigor. în drept. Şimleul-Silvaniei.
34. Nicolae Manoiu, stud. în drept, Bran (c. Făgăraş.)
35. Ioan Margita, stud. în drept, Beriiu (c. Hunedoara.)
36. Eugen Marienescu, rigor. tehnic, Oradea-mare.
37. George Micu, st. tehnic, Şomcuta-mare (c. S.-Dob.)
38. Aurel Moaca, stud. în drept, Caransebeş.
39. Ioan Moldovan, st. în drept, Rebrişoara (c. B.-Năsăud.)
40. Valeriu Moldovan, stud. în drept, Turda.
41. Adrian Nedelcu, stud. în drept, Luguş.
42. Coriolan Nedelcu, rigor. în med.
43. Virgil Nemoian, st. med. Vasiova, (c. C.-Sev.)
44. S. L. Nestor, stud. în drept, Blaj.
45. Vas. Ona, asc. la curs. căilor fer. S.-Slatina (c. Maram.)
46. Victor Onişor, stud. în drept, Zagra (c. B.-Năsăud.)
47. Enea Papiu, stud. în drept, Sibiiu.
48. Rubin Paţiu, stud. în drept, Alba-Iulia.
49. Paul Percea, stud. la belearte, Ciclova-rom. (c. C.-Sev.)
50. Nicolae Petroviciu, stud. în drept, Jabăr (c. C.-Severin.)
51. Cornel Philippoviciu, st. în drept, Măidan (c. C.-Sev.)
52. Iuliu Pipoş, stud. în drept, Sibiiu.
53. Andrei Pop, rigor. în drept, (c. Sălagiu.)
54. Aurel Popescu, stud. în drept, Musca (c. Arad.)
55. Alexe A. Popoviciu, stud. în med. Şiclău (c. Arad.)
56. Iordan Popoviciu, stud. în filoz. Braşov.
57. Dr. Isidor Popp, cand. de adv. Viş. de sus (c. Maram.)
58. Ioan Rednic, rigor. în med.
59. Alexandru Rimbaş, stud. în drept, (c. Hunedoara.)
60. Maximilian Rotariu, stud. tehnic, Timişoara-Mehala.
61. Victor Şandor, stud. în drept, Birchiş,
62. Marcel Savu, stud. în med. Pobda (c. Torontal.)
63. Teodor Simon, stud. la belearte, Ragla (c. B.-Năsăud.)
64. Valeriu Suci, stud. în filoz. Spini. (c. Tîrnavei mică.)
65. Liviu Tămăşdan, stud. în drept, Pecica-rom. (c. Arad.)
66. Valeriu Tanco, stud. în med. Năsăud.

67. Ioan Tătar, stud. în drept, Sătmar
68. Nicolae Vătășan, st. în fil. Zoltan (c. Tîrnava mare.)
69. Aurel Vlad, stud. în drept, Turda.
70. Traian Vuia, stud. în drept, Bujor (c. C.-Severin.)

b) extraordinari:

1. Dr. Ilie Cristea, cand. de profes. Toplița-rom.
2. Constantin Sotir, stud. în drept, Brașov.
3. Ioan Perin, friseur, Budapesta.
4. George Frouscha, antreprenor de pompe funebre,
[Budapesta.

c) onorari:

1. Vincențiu Babeș
2. Zacharie Boiu
3. Coriolan Brediceanu
4. Alexandru Comanescu
5. George Coșbuc
6. Dr. George Crăiniceanu
7. Nicolae Cristea
8. Traian Doda
9. Iosif Hossu
10. Diamandi Manole
11. Dr. Atanasiu Marienescu
12. Ioan Mețian, episcop
13. Victor Mihályi de Apșa, metropolit
14. Dr. Ioan Mihu
15. Dr. Alexandru Mocionyi de Foen
16. Ioan M. Moldovanu
17. Dr. Aurel Mureșianu
18. Virgil Onițiu
19. Mihail Pavel, episcop
20. George Pop de Băsești
21. Dr. George Popa
22. Nicolae Popea, episcop
23. Ioan cav. de Pușcariu
24. Miron Romanul, metropolit
25. Alexandru Roman

26. Dr. Paul Rotariu
27. Antoniu Schiau
28. Dr. Gregoriu Silași
29. Ioan Slavici
30. Bar. David Ursu
31. Ștefan Velovan
32. Iosif Vulcan.

d) fundatori:

1. Elena Mocionyi de Foen
2. Dr. Alexandru Mocionyi de Foen
3. Dr. Eugen Mocionyi de Foen
4. Dr. Iosif Gall
5. Ecaterina Gall
6. Ioan Mețian, episcop
7. Iosif Popu
8. Ofelia Pop
9. George Pop de Băsești
10. George Szerb
11. Mihail Pavel, episcop
12. Diamandi Manole
13. Dr. Ioan Mișu
14. Coriolan Brediceanu
15. Dr. George Crăiniceanu
16. Pavel Teodorescu
17. Dr. Emanuil Ungurean
18. Institutul »Albina«
19. Institutul »Arieșana«
20. Institutul »Bistrițiana«
21. Institutul »Economul«
22. Institutul »Mureșiana«
23. Institutul »Patria«
24. Institutul »Silvania«
25. Institutul »Timișana«

1. Antoniu Mocionyi de Foen
2. George Mocionyi de Foen

3. Nicolae F. Negruțiu
  4. Teodor Popp
  5. Alexandru Nedelcu
  6. Constantin Papfalvi
  7. Ioan Pop Maior.
-

II. Comisiunea literară.

Comisiunea literară a ținut în decursul anului cu totul XIV ședințe, în cari s'a discutat asupra planului și modalităților de a eda în locul foiei scrise »Rosa cu ghimpi« o foie tipărită cu caracter științific-literar după cum acésta a arătat-o și biroul în raportul său general; s'a discutat mai departe asupra necesității de a aranja ședințe publice literare și s'a înaintat în chestiune o propunere primită de societate, dar executarea ei amânată pe anul proxim, ca adecă cu prilejul revidării »Regulamentului intern« să se ieie dispozițiuni amănunte și cu privire la astfel de ședințe.

Operate sau prezentat, cetit și înaintat spre ceterie societății, pe lângă critică verbală sau în scris, cu totul douăsprezece. Starea financiară a societății noastre nu ne permite a publica și numai unele »in extenso« în acest raport, ca on. public românesc să-și pótă face o opinie adevărată despre activitatea noastră, notăm însă aci, că cele mai multe dintre aceste operate sunt comunicate deja prin foiletonurile jurnalelor noastre. Spre orientarea generală prezentăm aci conținutul »în nucleu« a acelor lucrări.

I) Membrul **Victor Branice** a cetit în ședința dela 26 Novembre, lucrarea sa intitulată: „**Amintiri din viața mea de soldat.**“ Autorul se ocupă cu varietatea vieții militare pe timpul manevrelor de vară, în deosebi în regiuni locuite de români. Esența lucrării culminează în intruparea dibace a sentimentului iubirii, a ospitalității și altor însușiri vechi românești în o familie țărănească.

II) Membrul **Marie Cheudi** a cetit în ședința din 18 Faur darea sa de semnă asupra „**Volumului de nuvele „Móra**

din vale“ de I. Russu-Şirianu, apărută în Sibiu. 1894. La început accentuază dezvoltarea unilaterală și seceta literară la românii dincoace de Carpați, dimpreună cu motivele dureroase din cari provine; arată mai departe că în România liberă cu care în literatură de mult ne-am identificat e ați o frumoasă și mănăsă activitate literară, a cărei puternici pilastrii sunt și bărbați de dincoace. Vorbind apoi despre indispensabilele condițiuni ce un bun novelist trebuie să intrunescă originalitate, interpretarea profundă a momentelor psihologice din viața ce o descrie, coloritul estetic și altele, — trece la espunerea nuvelor D.-lui Russu. Aci arată pe, de o parte greșelile comise de autor față de amintitele cerințe, în deosebi în prima novelă, pe de altă parte înse schițază părțile cele bune, scoțând în relief novela „**Nicu Ciobănelul**,” care în urma scenelor idilice dintre turmă și păstor, sugerează vrednice de poezi sau zugrăvi, măestri, se prezintă mai drăgălaș dintre celelalte novele. Salutând cu bucurie pe autor pentru aceste produse, le recomandă atențiunii tuturor, ca o lectură foarte plăcută și deamă, în deosebi scrise fiind în o limbă frumoasă ardelenescă.

Acelaș membru a citit în alte două ședințe novela sa : „**Tempora mutantur**,” și schița : „**Domnica**,” ambele bogate în impresii subiective, descrise cu căldură.

În ședința din 10 Aprilie a citit apoi lucrarea sa intitulată : „**Momente din literatura mai nouă a sașilor transilvăneni. Neaga, oder Frauenhezz und Frauenchere, dramatisches Gedicht in V. Acten von F. C. Armin Berlin, 1894.**” În lucrarea acăsta se tractează despre caracterul limbei săsesci, despre dialectele și lipsa de eufonie în acăsta, fiind astfel împedată dezvoltarea literaturii populare. Se vorbește despre unele poezii populare, în deosebi despre colecțiunea de basme a lui E. Tullner : „**Ous der Rokestuf**“ (din ședători), apoi despre scriitorii lor mai noi : Michael Albert, („**Graf v. Harteneck**“) Traugott Teutoch („**Georg Hecht**“) și alții. Fondul mai mare e pus pe analiza și caracterizarea dramei lui C. F. Armin : „**Neaga**.” Tendința dramei acăsteia este dublă : preamărirea virtuții femeiesci și împăciuirea a naționalităților din Transilvania. Criticul arată, că autorul a creat pe „**Neaga**“ prea mult femeie și prea puțin română !

III) Membrul **Valeriu Moldovan** a citit în ședința din 26 Nov. operatul : „**Repriviri istorice**.” Autorul reimprospetează atât momentele de înălțare sufletească în istoria poporului nostru, cât și

momentele de obidă și restrise și încheie accentuând iubirea și respectul ce trebuie să avem față de acel trecut.

IV) Membrul **Victor Onișor** cetesce în ședința ținută în 31 Ianuarie lucrarea: „**Pivnița lui Pinteș.**” Aci tractează o tradițiune poporală auzită în comuna sa natală „Zagra” despre o pivniță, ce o numește și ați poporul „pivnița lui Pinteș”, aflătoare pe una din cóstele muntelui Cibles. În un lung „postscriptum” face o comparațiune între acest ștudiu și a D.-lui I. Pop-Reteganul, ce acesta tocmai atunci îl publica în „Familia.” De încheiere cetesce o frumoasă baladă despre „Pinteș,” culésă din comuna Vad, ținutul Chiorului.

Acelaș cetesce în o altă ședință darea sa de sémă asupra romanului „Dan” de A. Vlahuță, arătând că acest roman e una dintre cele mai de valóre lucrări literare în prosa românescă.

În ședința din 29 Aprilie cetesce operatul: „**Dece ani din viața societății „Petru Maior.**” Este prima parte din istoricul societății noastre, lucrat pe basa analelor, — care lucrare în întregimea ei o vom publica, după cum sa amintit în alt loc, póte deja în anul viitor.

V) Membrul **Jordan Popovici** în ședința din 2 Martie a cetit studiul său: „**Starea priorică a sistemului nostru solar.**” Acest ștudiu constă din înșirarea logică și cronologică a diferitelor sisteme și teorii despre starea apriorică a sistemului solar, pe lângă speciala espunere a teoriei lui Kant și Laplace și a propriilor păreri a autorului.*)

VI) În ședința din 7 Faur s'a cetit de cătră membrul **Nicolau Vătașan** o „dare de sémă asupra colecțiunei de doine și strigături din Ardeal, de **Victor Onișor. Iași 1894.**” Membrul nostru Onișor a cules cele mai frumoșe poesii populare din giurul Năsăudului și le-a pus la dispoziția fraților Șaraga din Iași, cari au și tipărit un volum din aceste poesii. Apretând această colecțiune rezultă că ea e de valóre însemnată pe terenul folcloric.

VII) Membrul **Tralan Vuia** a cetit în ședința din 29 Maiu lucrarea sa intitulată: „**Despre spinozism.**”

Baruch (Benedictinus) Spinoza 1632—1677. Sistemul filosofic a lui Spinoza se baséză pe trei noțiuni cardinale, din cari apoi

*) Studiul e per extensum publicat în Gazeta Transilvaniei.

celelalte toate rezultă cu o necesitate matematică. Aceste trei sunt : substanța (esista numai o substanță, D.-deu sau natură) ; atributul (spirit și materie) și modus-ul sau accidentele.

După o expunere clară a întregului sistem spinozist cu deosebita provocare la cestiunea despre ideile adunate și inadecuate, apoi despre afecte — autorul arată deosebirea etică între filosofia idealistă și filosofia materialistă. Incheie atrăgând atențiunea asupra sistemului filosofic a lui Herbert Spencer.

III. Biblioteca.

În decursul anului acestuia biblioteca a crescut cu 99 opuri în 150 vol. Astfel la finea anului administrativ 1894/5 conține 1531 opuri în 1985 vol. și 1269 fasc. După diferitele ramuri de știință acestea se împart în următoarele secțiuni :

Nro cur.	Secțiunea	Opuri	vol.	fasc.
1	Teologie.	51	51	
2	Filosofie și pedagogie.	63	64	
3	Istorie și geografie.	178	231	
4	Filologie și ist. liter.	99	108	
5	Dictionare și enciclopedii.	13	34	
6	Matem și sc. naturale.	63	67	
7	Agricultură industrie etc.	20	23	
8	Științe juridice și politice.	143	160	
9	Medicină.	137	140	
10	Literatură.	287	335	
11	Reviste.	57	122	1269
12	Diverse.	210	321	
	A.) Biblioteca mixtă	1321	1656	1269
	B.) Biblioteca francesă	210	329	
	Suma	1531	1985	1269

Cu mare mulțumire înregistrăm numele acelor P. T. domni și corporațiuni cari în decursul anului espirat au binevoit a contribui la înmulțirea bibliotecii :

Nro cur.	Numele donatorului	opuri	vol.
1	Academia română	11	15
2	red. »Transilvaniei.«	2	2
3	soc. »România jună.«	1	1
4	libr. Șaraga.	2	2
5	I. Costin.	1	1

Nro cur.	Numele donatorului	opuri	vol.
6	Dr. E. Cristea	1	1
7	Dr. E. Dăianu	2	2
8	D. Lupan	9	10
9	V. Mangra	3	3
10	G. Murnu	1	1
11	V. Onișor	1	1
12	R. Patiția	1	1
13	Dr. G. Popa	3	3
14	M. Rotariu	3	3
15	I. Russu-Șirianu	2	2

Cu durere trebuie să constatăm, că unii membrii și foști-membrii ai societății noastre nici după mai multe provocari nu au aflat de cuviință până acum, să înapoeze cărțile împrumutate de ani întregi și astfel 18 opuri în 21 vol. n'au putut fi în anul acesta folosite de membrii societății. Rugăm deci și pe calea acesta pe domnii :

A Bradean (1 op), I. Cifrea (9 opuri în 12 vol.) M. Ciuta (1 op.) C. Nedelco (2 opuri), P. Penția (1 op.) I. Poliso (2 opuri) și Prohab (2 opuri) să înapoeze cărțile împrumutate din biblioteca societății noastre.

IV. Cabinetul de lectură.

Pentru cabinetul de lectură au venit următoarele ziare și reviste, parte gratuite parte abonate.

1. Ateneul român, București
2. Biscrica și Școala, Arad
3. Biserica ortodoxă română, București
4. Candelă, Cernăuți
5. Convorbiri didactice, București
6. Convorbiri literare (abon.), București
7. Dreptatea, Timișoara
8. Familia, Oradea-mare
9. Foaia Diecesană, Caransebeș
10. Foaia de Duminecă, Timișoara
11. Foaia Poporului (abon.) Sibiu
12. Gazeta Bucovinei, Cernăuți
13. Gazeta Săteanului, Rîmnicul sărat
14. Gazeta Transilvaniei, Brașov
15. Gyógyászat, Budapesta
16. Hazul, București
17. Lumina, B. Giula
18. Minerva,¹⁾ Bistrița
19. Rândunica, Sibiu
20. Revista critica, literară, Iași
21. Revista nouă (abon.), București
22. Revista Orăștiei, Orăștie
23. Romänische Jahrbücher,¹⁾ Timișoara
24. România medicală, București
25. Spitalul, București

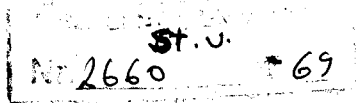
---

¹⁾ Până la finea anului trecut.

26. Telegraful român, Sibiu
27. Timpul, București
28. Transilvania, Sibiu
29. Tribuna, Sibiu
30. Unirea, Blaj
31. Das Vaterland, Viena
32. Vatra, București
33. Vulturul ¹⁾ Oradea mare

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

¹⁾ Până la finea anului trecut.

V. Cassa societății.

Averea societății la 31 Maiu 1895.

I. Fondul permanent.	Efecte		Bani gata	
	fl.	cr.	fl.	cr.
A) <i>Efecte.</i>				
1. 2 losuri „Tisza“ Nr. 49/27 și 2456/93 a 100 fl.	200			
2. 2 losuri Crucea roșie ungară Nr. 2228/62 și 2228/63 a 6.50 fl.	13			
3. 2 losuri „Crucea roșie“ austriacă Nr. 295/41 și 6360/14 a 10 fl.	20			
B) <i>Bani gata.</i>				
1. La casa de păstrare „Ardelleana“ din Orăștie cu 6% libel Nr. 2313.			4000	
2. La casa de păstrare „Făgețana“ din Făget, cu 6% libel Nr. 333.			62	05
3. La curatorul societății			290	50
II. Fondul disponibil.				
1. La curatorul societății			215	17
2. Restul de casă la 31 Maiu 1895.			34	27
Suma	233	—	4601	99

Mișcarea casei dela 7 Iunie 1894

P e r c e p Ț i u n i				
I. Fondul permanent.	fl.	cr.	fl.	cr.
a) <i>Losuri</i>	233			
b) <i>Bani gata</i>	4212	72	4445	72
2. Taxa dela un membru fondator			50	
3. 10% ₀ din taxele membrilor ordinari			20	70
4. 10% ₀ din ajutoarele primite			37	10
5. 10% ₀ din interesele fondului permanent			30	09
6. 10% ₀ din alte venit ale societății			1	94
			4585	55
II. Fondul disponibil.				
1. La 7 Iunie 1894	11	77		
2. Taxele dela membri ordinari	186	30		
3. 90% ₀ interesele fondului permanent	270	86		
4. „ din ajutoarele primite	333	90		
5. „ din subabonamente, licitări, Istoria pentru inceputul Rom. de P. Maior și trag. Horia de Gh. Pop	17	46		
6. Restituiri din datorii vechi	25	94		
Suma :	846	23		
Suma erogațiunilor: —	596	79		
Rest:	249	44	249	44

până la 31 Maiu 1895.

E r o g a Ț i u n i

I. Fondul permanent.	fl.	cr.	fl.	cr.
1. La 7 Iuniu 1894			4445	72
2. Supraexcedentul cassei .			139	83
			<u>4585</u>	<u>55</u>
 II. Fondul disponibil.				
1. Chiria localului societății	290	—		
2. Susținerea localului și alte spese economice	140	78		
3. Spese secretariale	19	60		
4. Spese bibliotecariale . . .	28	17		
5. Tipărirea raportului anu- al 1893/4	23	—		
6. Abonamente	41	37		
7. La un membru au rămas	53	87		
	<u>596</u>	<u>79</u>	<u>596</u>	<u>79</u>

Recapitulare.

	fl.	cr.	fl.	cr.
Starea averei la 31 Maiu 1895				
1. Fondul permanent	4585	55		
2. Fondul disponibil	249	44	4834	99
Starea averei la 7 Iuniu 1894.				
1. Fondul permanent	4445	72		
2. Fondul disponibil	11	77	4457	49
Escendent:			377	50
La o altă la 31 Maiu 1895.	4834	99		
Inventariul	190	00		
„Istoria pentru începutul Rom. de P. Maior«	260	84		
„Horia“, tragedie de Gh. Pop	240	90		
„Almanachuri a. I. și II. ed. Rom. Jună«	17	50		
Pretensiuni	648	21		
Averea întreagă:	6192	44		

Budapesta 31 Maiu 1895.

George Adam
controlor.

Valeriu Suci
cassariul soc. P. M.

Răvădit și aprobat.

Nicolae Mănoiu   **Nicolae Vătășan**   **Valeriu Tanco**
membr. in comis. revid.   membr. in comis. rev.   membr. in comis. rev.

